

Motion till riksdagen 2025/26:535

av Johan Andersson (S)

Starkare skydd för Vätterns vatten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett starkare skydd för Vätterns vatten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige tar vi tillgången till rent dricksvatten för given till skillnad från i många andra länder. Vi öppnar vattenkranen och fyller på vårt dricksglas utan att reflektera över om det är drickbart eller inte. Genom de kommunala vattenverken så renas och kontrolleras vattnet regelbundet.

I sommar så har tillgången till dricksvatten uppmärksammats i flera delar av vårt avlånga land och medvetandegjort allt fler om behovet av att värna tillgången till dricksvatten. Det är inte bara tillgången utan även kvaliteten som behöver säkerställas nu när säkerhetsläget i vår omvärld har förändrats. Vi ser hur det allt oftare rapporteras om intrång i både vattenverk och vattentorn.

Enligt 3 kap. 8 § andra stycket miljöbalken (MB) ska områden som är av riksintresse för vattenförsörjningsanläggningar skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Bestämmelsen innebär att kommuner och statliga myndigheter ska ta hänsyn till dessa områden t.ex. genom att inte planera för eller lämna tillstånd till sådana verksamheter som kan hindra eller påtagligt försvåra anläggningarnas utnyttjande.

Bedömningen av om en åtgärd kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet måste alltid göras i samband med plan- eller tillståndsbeslut som berör områden av riksintresse. Det kan innebära att nya verksamheter och åtgärder som planeras antingen måste lokaliseras till en annan plats alternativt att det måste ställas särskilda krav på hänsyn för att de ska kunna tillåtas. Det kan även bli aktuellt att reservera mark för att anläggningen i framtiden ska kunna brukas på ett rationellt sätt.

Det som skyddas vid en sådan process är dock enligt den nuvarande lagstiftningen själva anläggningen, alltså den fastighet där vattnet tas upp. Många svenska kommuner

använder emellertid sjövattnen som dricksvatten. Råvattentäkten är då själva sjön. Detta gäller t.ex. Mälardalen och Stockholmsområdet som hämtar sitt dricksvatten från Mälaren.

Det gäller även i Östergötland och området runt hela Vättern, där Sveriges näst största (och djupaste) sjö förser samhället med dricksvatten. En sjö av Vätterns storlek har naturligtvis strömmar som gör att vattnet rör sig. Att i det läget anse att bara vissa platser längs med sjön är riksintressen är inte tillräckligt.

Flera instanser som Vätternvårdsförbundet och kommuner runt sjön har länge argumenterat för att hela Vättern bör klassas som riksintresse. Utifrån hur dagens lagstiftning tolkas har det dock visat sig svårt, trots att Vättern uppfyller flera av de kriterier som lagstiftaren satt upp.

Alla försök att klassa Vättern som ett riksintresse har stupat på just tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen. Vätterns betydelse som dricksvattentäkt blir allt större. I Örebro finns planer på att börja använda dricksvatten från Vättern. I Mälardalen diskuteras att använda Vättern som reservkälla i den händelse att Mälaren kontamineras. Vättern har en unik kvalitet på sitt dricksvatten. Riksdagen bör därför se över förutsättningarna för ett starkare skydd för Vätterns vatten.

Johan Andersson (S)